

משנת ה'תשפ"ו

מתוך שלל אוצרות תורתו ושיעוריו של מורנו גאון ישראל

גליון עשיר תוכן לשולחן השבת רבינו שלמה יהודה בארי שליט"א

פרשת וירא תשפ"ו 252

ניתן להאזין לשיעורים של הגאון הינוקא, וכן עדכונים על הנעשה בבית מדרשו,

ב"קו הינוקא" 03.550.2228

פנינים על הפרשה

ליקוטים על פרשת השבוע משולחן תורתו של רבנו שליט"א

יום מילת אברהם

וַיֵּרָא אֵלָיו ה' בְּאֵלֵי מִמְרָא וְהוּא יֹשֵׁב פֶּתַח הָאֵהָל כְּהֵם הַיּוֹם (יה, א). הביא בזה רש"י את מה שאמר רבי חמא ברבי חנינא במסכת בבא מציעא (דף פו ע"ב), שאותו יום שלישי של מילת אברהם היה, ובא הקב"ה לשאול באברהם ולבקר בחליו. והנה מצינו דעות שונות באיזה יום נימול אברהם, יש אומרים שהיה זה בט"ו בניסן בחג הפסח (שכל טוב יז, כו), ויש אומרים ביום הכיפורים (פרקי דר"א פרק כט, והביאווה תוס' ר"ה יא, ד"ה אלא), וכנרמז בתיבות הכתוב (בראשית יז, כו) **"בעצם היום הזה נימול" אברהם** (עם הכולל) העולים כמנין **"יום הכפורים"**. וכן הביאו בעלי התוספות בהדר זקנים (יט, א) שתי דעות הללו. ויש אומרים (תוס' השלם עה"ת סוף פ' לך לך) בשם מדרש שהיה זה בא' בתמוז, ויש אומרים (הרוקח עה"ת סוף פ' לך לך) בשם מדרש שהיה זה בט"ז בתמוז, ויש אומרים (שם בתוס' השלם ריש פ' וירא) ב"ז בתמוז.

תפלת המלח

וַתִּבֶּט אֶשְׁתּוֹ מֵאַחֲרָיו וְהָיָה נֹצֵיב מֶלַח (יט, כו). מה שנענשה דווקא בענין המלח, ביאר בספר הפליאה (דף לז ע"ב) שהוא מדה כנגד מדה, כי היה שמה של אשת לוט 'מלח' על שם שהיתה נוהגת לתת לעניים 'מלח' כאשר היו מבקשים ממנה 'לחם', כאילו אין בידה לתת להם מלבד מלח, והיו מתפללים ומבקשים עליה העניים מהשי"ת שיהפוך אותה לתל מלח, והיא כשהיתה שומעת תפלתם היתה עונה אחריהם אמן, ונתכוונה להפוך תפלתם לטובה, שיהיה לה הדבר לתועלת מאחר שהמלח נעשה ממים ומעפר שמהם נתגבל האדם, אבל מפני שכוונת העניים בתפלתם היתה לרעה, נתקיימה כוונתם ונהפכה לנציב מלח.

שבח המלח

ובספר באר מים חיים (פ' וירא) ביאר זאת על פי מה שאמרו במסכת ברכות (דף נד ע"א וע"ב) ונפסק בשולחן ערוך (או"ח סי' ריח סעיף ח) שהרואה את אשת לוט צריך שיתן שבח והודאה לפני המקום, וכנגד מה שענין אשת לוט הוא פורענות מברך הוא שתי ברכות, על אשת לוט 'דין האמת' ועל לוט 'ברוך זוכר את הצדיקים'. וטעם הדבר שמשבחים על לקב"ה על הצלת לוט כאשר רואים את אשתו הוא מפני שעל ידי אשתו ניכר ונתוודע גודל הנס שעשה איתו הקב"ה, שעל אף שהיה

שם תוקף הדין גדול מאד ומיד כשהביטה אשתו לאחוריו הפך אותו המלאך המשחית לנציב מלח, ובוודאי כפשע היה גם בין לוט לבין מלאך המות, עם כל זה ניצול לוט מן ההפכה בזכות אברהם, ולכן הפך הקב"ה את אשת לוט לנציב מלח ולא נשרפה ככל אנשי סדום, בכדי שכל רואה אותה לדורות יזכור נס זה ויהלל וישבח לקב"ה 'ברוך זוכר את הצדיקים', ועוד שמלח רומז לברית, וכענין הכתוב (ויקרא ב, יג) **"ולא תשבית מלח ברית אלהיך"**, וכאשר נראה מה שנהפכה למלח נזכור תמיד שלא רק עם הצדיקים כרת הקב"ה ברית להצילם בימי הרעה, אלא גם לקרוביהם והדבקים בהם יזכור הקב"ה ברית איתנים ולא יביא הרעה אליהם.

לשנה הבאה כבחור

וַתִּצְחַק שָׂרָה בְּקִרְבָּהּ לֵאמֹר אַחֲרַי בְּלִתי הֲיִתֶה לִי עֵדָנָה וְאֵדֹנִי זָקֵן (יה, יב). מובא בספר קהלת משה (דף ד ע"א) בשם מהר"ש מאוסטרופולי הי"ד, ששרה גדולה בנבואה היתה מאברהם ובוודאי האמינה בהשגחת הבורא ב"ה שיכול הוא לעשות מזקן נער או מזקנה נערה, אלא שכבר דרש רשב"י בתיקונ"ז (תיקון יח, דף לא ע"ב) מה שכתוב (הושע יב, יא) **"וביד הנביאים אדמה"**, שכאשר מראה הקב"ה עצמו לנביאים נדמה הוא להם בדמויות שונות, ומבואר בספרים קדמונים שאם הנביא זקן נגלה לו הקב"ה כזקן, ואם הנביא נער נגלה לו הקב"ה כבחור, וכן היה עם שרה, שכאשר היתה נערה היה מתראה בפניה הקב"ה כבחור, וכשהיתה זקנה, כזקן, ובאותו היום שפרסה שדה נדה התראה בפניה הקב"ה כזקן, והיה קשה לפניה הדבר, שהרי חזרה לנערותה ואם כן מדוע נגלה לה כזקן, אלא שזקנה שראתה דם דיה שעתה ואינה מטמאה טהרות למפרע כנערה, שאומרים אנו שמקרה הוא ואין זאת לראיה שחזרה לנערותה, אבל כשתלד בן לזקנותה בוודאי ראייה היא חזרה לנערותה. והוא שאמרה שרה בתחילה 'אחרי בלותי היתה לי עדנה ואדוני זקן', שכאשר ראתה שפרסה נדה היה קשה לה מפני מה 'ואדוני זקן', שהתראה הקב"ה בפניה כזקן, ועל זה השיב לה הקב"ה **"למה זה צחקה שרה לאמר... ואני זקנת"**, שהשיב על כך מה אכפת לה שמראה אני עצמי לפניה כזקן, "היפלא מה" דבר, למועד אשוב אליך כעת חיה ולשרה בן", שכאשר יוולד לה יצחק לשנה הבאה ראייה היא שחזרה לנערותה ואז אכן אראה עצמי לפניה כבחור.

לפניות והקדשות

מוקד טלפוני: 03-3765444

זמין בימים א' - ה' בין השעות 9:00-20:00

דוא"ל: contact@hayanuka.com

לקבלת הגליון במייל: gilyonot@hayanuka.com

יד' להועיל: בנק מזרחי טפחות | סניף 417 | מס' חשבון: 521025

זאתה יעמדו על הברכה

לעילוי נשמת:

גאולה בת דינה,

דוד ורות בני חנה,

ראו דוד דרור בן רונית,

אבי אברהם בן עליוזה.

להצלחת: דוד בן שרה

זמני השבת

רבו תם	צאת שבת	כניסת שבת	זמני השבת
17:56	17:19	16:09	ירושלים:
17:51	17:17	16:27	בני ברק:
17:52	17:17	16:27	חיפה:
17:55	17:19	16:29	באר שבע:

תורת שלמה

מאמרים משיעוריו הענפים של רבנו של"ט א"

"מבטן שאול שוועתי" חלק א' (יונה ב, ג)

דברות קודש במעמד הסיימים ביום ר"ח תמוז תשפ"א

בירושלים תוכב"א

א

עשרה, או לכל הפחות גדול מכן שש, אבל קטן מכן שש אפילו הוא חריף ויודע למי מברכים ולמי מתפללים אינו כלום שהרי לא הגיע לעונת הפעוטות (גיטין נט ע"א) והרי הוא כמי שאינו בן דעת, וכן כתבו הרא"ש (בברכות פ"ז, ס"ז) והמרדכי (בברכות רמז קעב) שהיתר זה הוא בקטן אחד בלבד שנעשה סניף לעשרה, ואין זה כבוד לצרף יותר מקטן אחד, וכן דעת רבינו תם בתוספות בברכות (דף מה ע"א ד"ה וליח), וכרבי יהושע בן לוי (שם). אמנם דעת ר"י שם בתוספות בשם רבי יוסי בר חלפתא בירושלמי ברכות (פ"ז ה"ב) שאין מצרפין קטן לתפילה כסניף לעשרה, וכך סיים ופסק השולחן ערוך, ולשון שכתב בתחילה שיש המתירים לצרפו לתפילה משמע שהוא רק בשעת הדחק ובדיעבד.

ובכל זה למדים אנו ממהות דרך התפילה התלויה בהשגת דעת אמת כראוי, שצריכה התפילה צריכה להיות מתוך שידע הנברא לפני מי הוא מתפלל, וזוהי עיקר כוונת התפילה, שיכיר וידע האדם שהוא נברא העומד לפני הבורא ב"ה, וידע לפני מי מבקש הוא רחמים ולפני מי הוא מתפלל, וכאשר אין יודעים זאת בני העולם, הוא ריחוק גדול מהתפילה עד שהוא כאילו חסרה התפילה. כי בוודאי בכח התפילה היה העולם ניצול מכל פורענות ולא היה כל צער וחסרון בעולם, כי יש בכח התפילה לעצור לכל קטרוג ופורענות, וכלשון שנקט הרמב"ם שיש לאדם לצעוק לעולם על העתיד לבוא, כי כאשר זועק האדם על העתיד יש לו הגנה ושמירה מכל פורענות שלא תבוא עליו חלילה, וכן הוא בכלליות העולם, שמה שמלא העולם מצרות רבות כל כך הוא מפני שאין לבני העולם דעת בתפילה, שמפני כך אין בכח התפילה להגן ולהציל לעולם כולו.

כי מפני שנחסרה הדעת בדרך התפילה, וכך הולך ונמשך הדבר יותר ויותר, שאין בני העולם יודעים מגדולת האל ב"ה, ואינם מבקשים את רחמי באמת כראוי, ואינם זועקים לפניו על הריחוק מהדעת, מפני כך אינם באים בתפילתם לידי שוועה וזעקה העולה יותר מן הכל, שהיא תפילה המביאה לידי פדות וגאולה. כי ככל שתתפשט הדעת יותר ויותר בבני העולם, כך כפי זה יבקשו יותר ויותר את דרך גילוי הרחמים, שהיא תפלה בדרך שוועה וזעקה מלפני ה' ב"ה שבכוחה להביא לגאולה השלמה. כי צריכה התפילה להיות מתוך השענות ותלות בקב"ה, וכיונה הנביא שזעק והתפלל לפניו ממצולות ים במעי הדגה ושמעו ה' זעקתו והצילו לפדות ורווחה, שכל ענינו של יונה הנביא בא להורות לנו הדרך שנהיה יכולים גם בעומק הגלות ועוצם הריחוק בו אנו שרויים לבוא לקרבה גדולה לה' ב"ה, שכאשר תהיה תפילתנו לפני ה' ב"ה כיונה במעי הדגה שלא היה לו על מה לחשוב ולהתלות מלבד על השוועה והזעקה לפני ה' ב"ה, בוודאי נושע תשועת עולמים בגאולה שאין אחריה גלות.

שהגלות בה אנו שרויים נדמית למעי הדגה שסגרו על יונה כליל ללא כל פתח הצלה, והוא מפני עוצם חסרון הדעת, שכאשר חסרים אנו מדעת אמת הרי שהכל סגור ומסוגר בעדנו מבלי יכולת לצאת כביכול מאפילה לאורה, ורק על ידי שנבין ונתבונן באמת במה שאנו בגלות ואין בנו דעת להוושע, נהיה יכולים לזעוק ולשווע לפני ה' ב"ה באמת כראוי שנצא מתוך מסגר הגלות, וכענין שהתפלל וזעק אז יונה לה' ב"ה ואמר (יונה ב, ג) "מבטן שאול שוועתי", שמתוך כך נעשה בו כענין הלידה שיוצא הוולד ממסגר, וכענין יציאת מצרים שבאה מתוך שוועת וזעקת ישראל לפני ה' ב"ה, כמו כן כל טובות הגאולה העתידה נגלים ובאים הם מתוך השוועה והזעקה לה' ב"ה. ועיקר השוועה היא מתוך גילוי הדעת, שבזה כואבים ומצצרים אנו בעיקר על כבוד ה' ב"ה שנחסר ונעלם מעין כל, שמתוך שבאנו לידי הכנעה על כך שאנו בריחוק ובגלות, מתעוררת בקרבנו השוועה על כבודו יתברך המתחלל בעצם זה ששרויים אנו בגלות, וכענין שקונן אסף על החורבן "למה יאמרו הגוים איה אֱלֹהֵיהֶם" (תהלים עט, ט), וכך מבקשים אנו שתבטל הגלות וההסתרה אך למען כבוד שמו הגדול שלא יתחלל חלילה בבזיון גלותינו. והוא כל ענין מעשה יונה הנביא, שכולו דרך גדול להביא כל אחד לתשובה באמת כפי מדרגתו, שיבוא לשווע לה' ב"ה על ההתקרבות שצריך הוא במדרגתו, ויראה כיצד משגיח עליו הקב"ה בפרטי פרטות גם כאשר הוא במעמקים כיונה במעי הדגה, ובכל זה גילה יונה הנביא את אור התורה גם במקומות רחוקים מאד בהם יורדים הנבראים, וכמו שהאריך רבי אבא בזוהר ויקהל (כדף קצט ע"ב) בסוד מעשה יונה שנתגלה בזה דרך הטהרה והתשובה מכל ריחוק שהוא, וכמובא בזוהר הרבה מסוד מעשה יונה.

כתב הרמב"ם בהלכות ברכות (פ"י הכ"ז) שיש לאדם לצעוק לעולם על העתיד לבוא, ויבקש רחמים ויתן הודאה ושבח כפי כוחו, וכל המרבה להודות את ה' ולשבחו תמיד הרי זה משובה, היינו שצריך כל אדם להתאמץ ולבקש תמיד את גילוי הרחמים של ה' ב"ה מחד, ולשבח ולהלל אותו כפי כוחו מאידך, וכפי עתים אלו שאחר זמן רב שלא יכולים היו הנבראים להתקבץ יחדיו מתוך מה שסייב ה' ב"ה מה שנעשה בעולם (בענין הקורונה), וכעת שבאנו להתקבץ יחדיו יש לנו לדרוש ולחפש הדעה והדרך לבוא לידי שבח והלל כראוי לה' ב"ה על כל אשר עשה עימנו. והוא ענין הנדר התלוי בהשגת הדעת, שהכל הוא כפי דעת הנודר, והוא דרך השבח והלל לשמו הגדול ב"ה, כמו שאמר דוד המלך בתהלים (תהלים ג, יד) "זבח לאֱלֹהִים תודה ושלם לעליון נדריך", שההודיה וההלל לשמו הגדול יתברך הוא כענין תשלום הנדר התלוי בהשגת הדעת, שמה שעולה לפני ה' ב"ה בכל העבודה, וכענין 'שלם לעליון', הוא קנין הדעת שזכה לה האדם, והוא ענין הנדר התלוי בהשגת הדעת, שהרי כאשר נדר אדם על דעת איזה בני אדם אחרים, חל נדרו מבלי התחשבות במחשבתו בשעת הנדר, וכן אדם נדר קטן בן שנים עשר שנים ויום אחד, או שנדרה קטנה בת אחד עשר שנה ויום אחד, אין נדרם נדר, שמפני שלא ידעו לשם מי נדרו, בטל נדרם, כי כל עיקר חלות ותפישת הנדר תלוי בענין הדעת, והוא ענין ההלל והשבח בהם צריכים אנו להשתדל כפי כוחנו בתשלום כל ענין ועבודה שזכינו להעלות בהם נחת רוח לפני אדון השמים והארץ.

וכן הוא גם דרך הצעקה והבקשה על העתיד לבוא, שצריכים אנו להתאמץ בזה תמיד לחתור אחר רחמי ה' ב"ה ולגלותם בעולם, שעיקר הדבר הוא בדרך השגת הדעת כראוי. וכפי ענין צרוף הקטן לדבר שבקדושה שתלוי הדבר בהשגת דעתו בה' ב"ה, אם יודע הוא לשם מי הוא מברך ומתפלל, והוא כל עיקר דרך הפניה והבקשה והצעקה לפני אדונינו הבורא ב"ה, שעיקר הדבר הוא כפי דרך השגת הדעת לפני מי אנו עומדים לבקש מה שאנו מבקשים, וכאשר נעלמה ונחסרה הדעת ואין אנו יודעים למי אנו מתפללים ולפני מי אנו עומדים, הרי זה כקטן שאינו יודע לשם מי הוא מברך ומתפלל, ומתוך כך אין עולים ומתקבלים הבקשות לפני אדון השמים והארץ.

ועל זה בעצמו יש לנו לצעוק ולבקש מלפניו יתברך, שכאשר רואים אנו שחסרים אנו מדעת אמת כראוי, ואין בנו דעת גדול בעבודת השי"ת, צריכים אנו לצעוק ולבקש מלפני ה' ב"ה שיגלה רחמי עלינו להושיענו מעונין דעתינו העצומה, שנתרחקנו כל כך עד שאין בנו דעת לפני מי אנו מתפללים ולומדים תורה. וזו היתה גם דרך יציאת מצרים, שקודם שבאו ישראל לגדלות הדעת ביציאת מצרים, קודם לזה היו שרויים בקטנות הדעת מאד מאד בשעבוד מצרים, ועל זה בעצמו היו צועקים ומשוועים אז לה' ב"ה, על שנתרחקו כל כך ואינם יודעים איך לפעול לפניו יתברך ולעבדו כראוי מתוך דעת אמת. וגם כעת בסוף הגלות מה שמעכב בעדנו מגאולתנו השלמה והאמיתית הוא מה שאין בנו דעת אמת בגדולתו יתברך שנבוא על ידה לפעול לפניו עליה וגאולה מתוך דעת והבנה, שנתרחקנו מאד מעסק התורה בנקיות כראוי מתוך השגת דעת אמת לפני מי אנו עומדים בעסק התורה, וכן נתרחקנו מאד מדרך התפילה באמת, שנבוא לעמוד בה מתוך יראה ודעת בגדולתו יתברך, ועל כך צריכים אנו לשווע ולזעוק תמיד לפני ה' ב"ה, שתרבה בנו דרך השגת הדעת בגדולתו יתברך, ונהיה ראויים לגאולה השלמה בהשגת דעת אמת כראוי.

ב

ועל אף ששומע הקב"ה תפילת כל פה, ואין כל תפילה ופניה לשמים ההולכת לריק חלילה, עם כל זה בכדי לצאת מאפילה לאורה צריכים אנו לתפילה כראוי בהשגת דעת אמת, שהיא תפילה מתוך שוועה וזעקה לה' ב"ה. שהרי הביא בשולחן ערוך (בא"ח ס"י נה סעיף ד) שיש המתירים לומר דבר שבקדושה בתשעה וצירוף קטן שהוא יותר מכן שש אם יודע הוא למי מתפללים, וכאמור, עם כל זה לא נראו דבריהם לגדולי הפוסקים. שהרי אף דברי המתירים היו בדרך הסתייגות, כמו שכתב הריב"ש בתשובה (בסימן תנא) שאפילו לדברי המתירים לעשות קטן סניף לתפילה, צריך שיהיה בן דעת ויודע למי מברכים ומתפללים, ושיהא בן תשעה או בן

והוא סוד שלושת דברי הבורות המובאים במסכת נדה (בדף ע"ב) ששאלום אנשי אלכסנדריא את רבי יהושע בן חנניא, שהם דברים הנראים כדברי הוואי, ובאמת מרמזים הם לדרך וסוד גדול כיצד לעבוד לה' ב"ה באמת כראוי. ששאלוהו אם אשתו של לוט מטמאת בטומאת מת, וכן אם בן האשה השנומית מטמא כמות, וכן אם מתים כשיחיו יהיו צריכים הזאה שלישי ושביעי, והשיבם רבי יהושע שמת הוא שמטמא ואין נציב מלח מטמא, וכן שבן השנומית אינו מטמא, כי מת מטמא ואין חי מטמא, וכן לענין המתים שיחיו לעתיד לבוא, השיבם שכשיחיו נחכם להם (-נתיישב בדבר), ויש אומרים שהשיב להם על כך לכשיבוא משה רבנו עימהם נברר עימו הענין. ששאלוהו היה אם שורה ומתגלה אור התורה על דברים שאין האלהות נגלית בהם כפי מציאות ודרך העולם, ואם אור התורה שורה בכל דבר גם מחוץ לבית המדרש, היינו שחקרו ודרשו כיצד נבוא לדרך השגת דעת אמת אחר שנתרחקנו מהדעת המתוקן מאד מאד מעוצם חטא עץ הדעת, שקודם לזה היה אור התורה מאיר בכל העולמות העליונים והתחתונים כאחד, ולאחר החטא נסתתרו אור התורה בכל עולם כפי מדרגתו עד שחוץ לבית המדרש ועסק התורה אין רואים לגילוי התורה והשגחתה, ונדמה שבמקומות הרחוקים והם מחוץ לדרך העולם, ובענין יונה במעי הדגה, שם אין נמצא ומשגיח הקב"ה כביכול בדקדוק עד כל דבר, וכאילו שם אין מתגלית התורה ודיניה בכל אשר נעשה, והוא עוצם גלות חסרון הדעת.

ולזאת יתפלל כל אדם שנשוב ונבוא להשגת הדעת וגילוי אור האלהות בכל דבר ודבר שבעולם, ולא נסיח הדעת מהדבקות בה' ב"ה אף בכל דבר וענין הנעשה בעולם, והוא גילוי התורה באמת המביא לידי הגאולה, שכלל שנזכה לחפש ולדרוש אחר התורה בכל דבר וענין, בוודאי שהיינו קרבים יותר ויותר לגאולה והיה ה' ב"ה מושיע ופודה לישראל. כי התורה היא בתוך הן בתוך הבית מדרש הן מחוצה לו, וגם בכל העולם כולו ובמעי הדגה ובכל מקום ומדרגה, גם שם שורה ונמצא אור התורה, עד שאין אדם שיכול הוא לחשוב שרחוק הוא מהתורה, כי בכל דבר יש גילוי של קודשא בריך הוא בעצמו, והוא תיקון הדעת, ובכל אשר ילך ויגדל האדם דעתו בדבקות וחיפוש אחר גילוי דעת זו, כן תלך ותגדל בו השגת הדעת באמת, עד שיבוא לשבות מהחיפוש אחר הממון ומכל קרבה אל הרע. ותחילת קנין דעת זו הוא מתוך הברכה והשבח לה' ב"ה, שהברכה היא כנגד האות', וכנגד הברכה העליונה שממנה מצטיירות כל האותיות וממשיכים כל השפעים (וזהו כנגד קרבן תודה הבאה עם לחמי תודה ארבעה פעמים עשר, שהם ארבעים לחמים, ובזה נתקן הדעת וסוד אותיות י"ה, שהתודה כנגד י', והלחם כנגד ה', וזה 'זבח לאֱלֹהִים תודה', כנגד י', 'ושלם לעליון נדרך' כנגד הדעת כאמור, שהיא סוד האות ה' כנודע), ובזה זוכה ובא האדם לכדי קנין הדעת שכנגד האות ה', שגם בכל דבר הנראה כחוץ מהעולם וכנפרד כביכול מעצם אותיות התורה וגילוייה, כעת מתוך הברכה והשבח מאיר בו אור הדעת להבין ולראות איך ששב ונקשר הדבר באור התורה, וכן הוא בכל עניני העולם הזה הגשמיים שאין מגולית בהם התורה, שמתוך הברכה והשבח יבוא האדם להשיג בדעת כיצד מתקשר הדבר הגשמי באור התורה והיא באה בו לכדי גילוי. והוא ענין מה שהראה השי"ת ליונה הנביא לכל פלאי מעמקי הים, כמו שאמר רבי יהודה בזוהר בשלח (דף מה ע"א) שהיו עיני הדג מאירים לו כשמש, וכן היתה אבן טובה במעי הדג שהיתה מאירה לו הכל, וכמובא גם במדרש תנחומא (ויקרא, ח), וראה שם יונה לכל מעשה ה' ב"ה במעמקי הים, והיה הכל בכדי שיבוא מתוך כך לברך לה' ב"ה ולהמשיך את הדעת גם במעמקים, שהם מקומות בהם לא נגלה לעולם אור ה' ב"ה, שגם שם גילה יונה הנביא את אור התורה השורה ומתגלה בבריאה כולה.

והוא ענין שלושת דברי הבורות ששאלו אנשי אלכסנדריא את רבי יהושע בן חנניא, שחוט המשולש שבהם הוא ענין טומאת המת וטהרת החי, שנרמז בזה החילוק וההבדל שבין צדיק לרשע, כפי מעמדם בעסק השבת ותיקון הדעת לטוב או למוטב. כי בכל ענין ודבר שמתגלה בו אור התורה נשפע בו חיים, וכאשר אין מגלים את אור התורה בכל מקום הרי זה כסילוק הדעת ואחזית צד המיתה, שהוא החילוק בין צדיק לרשע, כמו שדרש רבי חייא במסכת ברכות (בדף יח ע"א וע"ב) מה שאמר קהלת (ט, ה) "כי החיים יודעים שימותו והמתים אינם יודעים מאומה", שצדיקים במיתתם נקראים חיים ורשעים גם בחייהם קרויים מתים, והכל הוא כפי מעמדם בעסק תיקון הדעת לטוב או להיפך, וכפי שהדגיש קהלת שהכל הוא מצד ידיעתם, והוא ענין טומאת המת, שמה שהמת מטמא הוא מפני שנסתלקה ממנו רוח ה' ושוב אינו יכול להללו ולשבחו ולעסוק בענין תיקון הדעת, וכמו שאמר קהלת (יב, ז) "וישוב העפר על הארץ כשהיה והרוח תשוב אל האֱלֹהִים אשר נתנה", שחוזר הגוף לעפר ושבה רוח ה' לשרשה ושוב אינו יכול להללו ולשבחו, ולכן הרשעים שמרחיקים עצמם מלהלל ולשבח לשמו הגדול יתברך, נקראים הם מתים גם בחייהם, כי מתוך כך אין שורה בהם רוח ה' המחיה כל הנבראים בכדי לתת להם הדרך לבוא להלל ולשבח לה' ב"ה בכל עניני העולם, שבזה יבואו לגלות התורה בכל מקום ולהשיב הדעת אל תיקונה.

ובכדי לבוא להלל ולשבח לה' ב"ה בכל דבר שבעולם צריך לחכמה, שהחכמה היא פנימיות האלהות שבכל דבר וענין שבארץ, וכענין שנאמר (משלי ג, ט) "ה' בחכמה יסד ארץ", ומתוך שזוכה האדם לחכמה שהיא בסוד האות י' בא לידי הברכה והשבח לה' ב"ה, ולגלות את התורה ודעת ה' הגנוזה בארץ. והוא שאמרו במסכת ברכות (בדף לה ע"א) שאסור לו לאדם שיהנה מן העולם הזה בלא ברכה, וכל הנהנה מן העולם הזה בלא ברכה הרי הוא מועל, ותקנתו שילך אצל חכם מעיקרא ללמדו הלכות ברכות כדי שלא יבוא לידי מעילה. ופירש רש"י (שם) שלכך הנהנה מהעולם הזה בלא ברכה הוא כמעילה, מפני שהוא כנהנה מן ההקדש, וכשם שאמרו שם שקודם הברכה מתקיים הכתוב (תהלים כד, א) "לה' הארץ ומלואה", שכל אשר בארץ הוא כקדשי שמים שאין לאדם רשות ליגע בהם, כי מפני שלא גילה בהם החכמה והאֱלֹהִים הגנוזה בהם לא הותר לו משמיה ליהנות מהם, שלא יבוא להרחיק עצמו יותר מעסק תיקון הדעת וגילוי אור התורה שבכל דבר שבעולם, ולכן אמרו שם (בעי"ב) שכאשר נהנה האדם מהעולם הזה בלא ברכה חבר הוא לאיש משחית, הוא ירבעם בן נבט שהשחית את ישראל לאביהם שבשמים, כי רוח ה' שבקרב אינה מהללת ומשבחת לשמו הגדול בכל אשר נהנה בעולם, ומפריד הוא בין התורה המגולה בבית המדרש לגילוי אור התורה שצריך הוא לגלות בכל מקום ודבר בבריאה, ולכן אין רוח ה' שבקרב שבה ועולה למעלה לגלות האֱלֹהִים, אלא מוריד הוא אותה חלילה למטה, אבל כאשר מברך הוא לה' ב"ה על זה הדבר מתקיים בזה "והארץ נתן לבני אדם" (תהלים קטו, טו), כמו שאמרו שם, כי רק לאחר הברכה יכול האדם להשיג את החכמה האֱלֹהִית הגנוזה באותו הדבר ובא לידי כך שיחשב זה הדבר הגשמי כנמצא ברשותו.

זה ששאלו אנשי אלכסנדריא לרבי יהושע באלו השלושה דברי בורות, ששאלוהו אם יש לגילוי התורה בכל ענין ובכל זמן, וגם בדברי הוואי הנדמים לכאורה שאינם בעולם מתגלה אור התורה. ולזה העמידו הכל בענין טומאת המת וטהרת החי, כי הוא ההבדל והחילוק שבין הרשעים לצדיקים, ובזה גילו דעתם שיש בהם ספקות אם שורה התורה בכל דבר, ואם יש לדני התורה בדבר שאינו עתה בעולם, ואם יש בהם צד טומאת מת כאמור, אבל רבי יהושע שהיה חכם גדול זכה שתשרה בו מענין הברכה שבסוד האות י', ולכן יכול היה לפשוט להם ספקותיהם הללו ולגלות להם את החכמה האֱלֹהִית של התורה הנמצאת ונגלית בכל מקום ומדרגה.

המשך יבוא בשבוע הבא א"ה

הכנסת אורחים

סגולות ועצות ייחודיות שנלקטו מתוך שיעורי רבנו שליט"א

עם סגולה

א. רבנו הזכיר שהכנסת אורחים אמיתית היא שבעל הבית מרגיש גם הוא כאורח ונותן לאורח את ההרגשה שהוא בעל הבית, וזוהי הכנסת אורחים - שהוא מכניס את האורח להיות הבעלים במקומו, וזו הדרגה הגבוהה ביותר של הכנסת אורחים, שעליה אמרו חז"ל (שבת קכז) שגדולה הכנסת אורחים מהקבלת פני שכניה.

ב. רבנו הזכיר שאדם הרוצה לקנות בית ואינו מוצא כבר הרבה זמן, יקרא תיקון חצות, ובנוסף יבקש מהקב"ה שהוא רוצה בית גדול בכדי להכניס בו אורחים, ובזה תתקבל בקשתו, וכמו שאמרו חז"ל (ברכות סג) שכל המשתף שם שמים בצערו כופלין לו פרנסתו.

תפלה לשלמה

מתוך הספר "תפלה לשלמה" לרבנו שליט"א

פניני דרך

יסודות ואבני דרך
מתורת מו"ר שליט"א

עד היכן צריך ליטול מים אחרונים?

רבנו הזכיר שמעיקר ההלכה פסק מרן השולחן ערוך באורח חיים סימן קפ"א סעיף ד' שיש ליטול מים אחרונים עד פרק השני של האצבעות, וטעם הדבר הוא מפני שבדרך כלל עד שם מזדהמים הידים בסעודה, אבל לפי הסוד שהטעם הוא מפני לתת חלק לחיצוניים, וכמבואר בזוהר תרומה דף קנ"ד עמוד ב', ישנם האומרים שצריך ליתן לחיצוניים חלק גדול יותר ויש ליטול עד מקום קשרי האצבעות, וכן הוא שיטת הגר"א בכתר ראש סימן פ"ד, אבל בדברי מרן החיד"א בספרו שמחת הרגל שעל הגדה של פסח בסדר 'ברך' מבואר להיפך, שאין ליתן חלק גדול מדי לחיצוניים ולכן יטול רק את הפרק הראשון של אצבעותיו, וגם רבי חיים פלאגי' בכף החיים סימן כ"ה אות ב' כתב שלא להרבות במים אחרונים בכדי שלא לתת חלק גדול מדי לחיצוניים, וסיים רבנו שאין בזה הכרע ברור, ודעביד דעביד ודעביד דעביד, אבל במקום שידיז מזהומות מן המאכל יקפיד ליטול את כל אצבעותיו, עד שתכלה הזוהמה.

אדם שניצל מפיוגוע, האם יכול הוא לברך באותו מקום 'שעשה לי נס' או 'הגומל'?

רבנו הזכיר שאדם הניצל מפיוגוע לא יברך בשם ומלכות 'שעשה לי נס', ולא ברכת 'הגומל', מאחר ולדעת האבודרהם בהלכות ברכות שער ח' בשם רבי אשר מלוניל אין לברך ברכת 'שעשה לי נס' אלא על נס היוצא מגדר הטבע, אבל אם התנפלו עליו שודדים ובה לידי סכנה וניצול, וכל כיוצא בזה, אין מברכים 'שעשה לי נס', ועל אף שהריב"ש בתשובה סימן של"ז כתב שגם על נס שאינו יוצא לגמרי מגדר הטבע אפשר לברך 'שעשה לי נס', מכל מקום כבר כתב מרן השולחן ערוך בסימן ר"ח סעיף ט' שטוב לברך בלא שם ומלכות, ולכן יש לחשוש לספק ברכות להקל ולא לברך זאת, אלא רק בנס שיש בו שינוי טבע. וגם ברכת 'הגומל' אין לברך, על אף שלדעת הריב"ש שם בסימן של"ז והמאירי בברכות דף נ"ד עמוד ב' אפשר לברך 'הגומל' על הצלה שניצול האדם, וכך גם דעת מרן השולחן ערוך בסימן ר"ט סעיף ט', וכן הוא מנהג האשכנזים כמבואר שם במגן אברהם סעיף קטן י' ובט"ז שם סעיף קטן ז', מכל מקום מאחר ולדעת הארחות חיים בהלכות שני וחמישי אות כ"ד אין לברך 'הגומל' אלא רק על אותם ארבעה דברים שהוזכרו בברכות דף נ"ד עמוד ב', יש לחשוש לספק ברכות להקל, וכמו שכתב מרן החיד"א בברכי יוסף סימן ר"ט סעיף קטן ח', וכן פסק הבן איש חי שנה ראשונה פרשת עקב סעיף י', ומאחר וספק ברכות להקל לא יברך בשם ומלכות, אלא יברך הברכה ללא שם ומלכות ויכוון בליבו להודו לה' יתברך על הנס הגדול שעשה עימו.

לומר קודם לימוד הלכה

רבנו של עולם, אבי אב הרחמן, מלא רחמים. זכני ברחמיך לשבר הקלפת אגוז החופפת על מחי, שזהו ענין הקשׂיא שבהלכה, וזכני להבין היטב במחי את ההלכה ולזכר הלמוד, ולילך בדרךך יתברך. נותן התורה, המלמד תורה לעמו ישראל, חנני נא דעה בינה והשכל בתלמוד תורתך, וזכני שעל ידי הבנת את למודי תסור הקליפה מעל מחי, ואזכה להתגלות המוח האמתי, לשכל זך וצח ונכון ומתקן המכון לאמת לאמתה, ואזכה להבין רזי התורה וחכמת הקבלה. אמן נצח סלה ועד.

סיפור לשולחן שבת

כשדיבר רבנו הגאון הינוקא שליט"א על הזהירות בכבוד חכמים, הזכיר את מה שפעם רצו חכמי אשכנז (גרמניה) לבחון את הרמב"ם ושלחו אליו שליח בשם רבי מאיר שראה את הרמב"ם אוכל יד מבשר אדם, האסור מן התורה, ועוד כמה הנהגות תמוהות שראה בו, וכאשר בא לשטוח תמיהתו לפני רבנו הרמב"ם הקדימו הרמב"ם ואמר לו שהיה זה מין ירק מיוחד במינו הגדל אצלם במדינתם הזדומה במראהו ליד אדם, וכן הסביר לו את שאר הנהגותיו שהיו נראים בעינו כתמוהות. ומכאן יש לנו ללמוד עד כמה צריכים אנו להיזהר בכבוד חכמים ולדון אותם לכף זכות גם אם לא תמיד אנו מבינים הנהגותיהם...